

„СЯЗВО“

Ілюструє друге число

Артист-маляр

Охрім Судомора

Адреса: Київ, Б.-Кудравськ, 31.

Ціна на рік 3 карб.

Редактор-видавець

О. Корольчук.

„Нема кому“?..

Надрукований у нас лист українських акторів знов—не знаю, в котрий вже раз—ставить на увагу заінтересованим кругам питання про професійну організацію працьовників української сцени. Але досі всі розмови про це дивлялись тільки розмовами: єсть ініціатори думки, та нема ініціаторів діла... А тин часом справа організації, важлива вже через те, що вона взагалі дас лад у кожному ділі, ще більше важить таж, де того ладу так небагато. Всі тепер говорять про кризис українського театру, про занепад його колишніх традицій, про засмічування репертуару всякими „гопакедями“, про панування в житті „антрепренера-жулика“ та „актера-шантрапа“. Хоч-би як ми на ці обвинувачення дивились, а безперечно трохи правде, коли не ціла, в них єсть. А отже по-за обвинувачення, по-за гіркі нарікання або сердиті напучування далі ми не йдемо. Не йдемо через те, що, очевидно, не зрозуміли ще добре, що борючись з тим лихом можна тільки одним способом—ідучи шляхом організації українського актерства на підставі його професійних завданнів та потреб. Доки така організація не буде, доти даремно трапити її слова на докори та напучування. Пути з них не буде, коли не буде тієї інстанції, що наглядала-б за актерами, що мала-б на них моральний вплив і вносила-б у їхню діяльність те заохоту до справжньої праці, то хоч „сдерживающее начало“. В моральному значінні організації я і бачив би найбільшу за наших обставин вагу професійної спільноти акторів. Вже д. Вєренницький, докладно обмірковуючи питання про таку спільноту, зазначив що вагу, але мені здається, що власне з цього її годиться виходити, підкреслюючи потребу єднання між працьовниками української сцени. Правда, не треба заплучувати очей на те, що на моральному принципі найтрудніше може піднятися.

І все ж такі не матеріальний мо-

тив треба класти за підвалину. Цілком справедливо кажуць, що єсть загальні актерські спільноти, де в Україні можуть собі добувати матеріальну допомогу на случай потреби. Але загальні спільноти не можуть дати пайоговинного, що потрібно українському артистові імен-но, як українському. Допомога виявляється не тільки карбованцем: добра порада, гарний приклад, моральна підтримка й заохота часто далеко більше важать, ніж десяток-другий карбованців. І як-раз того що більше важать, і не можуть дати українському артистові загальні організації, що або спеціалізувалися на матеріальних справах, або-ж стоять занадто далеко од наших, спеціально українських потреб та болячок. Роскажіть звичайному російському акторові про наш клопіт, напр., з тими самими „гопакедями“—і він просто не зрозуміє того клопоту, або поставить засмічування театру на рахунок низького розвитку українського актерства, та й по всьому. А тим часом українському акторові легше, ніж кому іншому, пуститись на діло, бо він стоїть осторонь не тільки од ідейних напрямів серед рідного громадянства, а навіть у своїй власній атмосфері не має притулку, куди-б міг обернутись за лихой години, як на сцені трудно і треба шукати місця, куди-б піти та розважити себе по-людському. Борючись з такою безпорадністю можуть самі актери, за допомогою звісно й громадянства, створити таке місце одпочинку й єднання, куди могли-б обертатися за скрутних обставин.

Та нема кому до такого діла влястись...?

І це не тільки серед наших акторів... Не краще справа стоїть й серед письменників українських. Не тільки в актерському колі знайдуться жертви дилемати, як т-й бердичівський бідолаха,—єсть вони й між письменниками. Про одну таку жертву ще недавно, влітку, писали українські газети. А отже коли „Українская Жизнь“ устами д. Саліковського зняла питання про організацію українських письменників, про з'їзд їх, щоб обміркувати і своє становище, і способи кращої роботи, то... на це майже не було відгуків серед працьовників пера. Про все вони пишуть, а до своєї вичезну справу занехали. А тим часом і тут найперше стоїть моральний мотив,—заходи про те, щоб зробити нашу літературну продукцію кращою і вплив її на громадянство дужчим. І тут єдиний шлях до того—організація. І тут не можна сподіватись чогось кращого, поки ми сидітимемо по своїх закутках, не підпіраючи один одного. Памятало серед киявських письменників одного разу виникла була думка зібратися, єднатися на ґрунті літературних інтересів, ділитися поглядами на всія літературні справи. Кілька разів справи й збирались і обміркували, але... опріч ініціаторів та ще кількох чоловік, справа нікого не зацікавила й померла незабаром. Самий моральний мотив не мав сили притягти людей і задержати їх в одному гурті для ідеї єднання.

В цьому звичайно дошкандує староребри: сами моральні мотиви не можуть єднати людей. Але все-таки мені здається, справа не така вже швидко і безнадійна, аби тільки таку-ж, досвідченою рукою влястись за організавання й не прийняти заходів зараз після перших спроб, з якими може й не зовсім пощастить. І це однаково стосується і до акторів, і до письменників. І там, і тут, а може й спільними заходами та за спільною допомогою, час би вже влястись до організації. І там, і тут ґрунт, певне, єсть,—нема тільки кому почати, вивести на своїх плечах усі трудящії кожного діла, що народжується.

„Нема кому... Чи вже-ж і не буде?“—Заштитував колись Шевченків Іван Гус. І тоді знайшовсь, кому. Хотілось-б вірити, що і в нашому ділі знайдеться-б, аби тільки бажання щиро та охота.

Сергій Вфремов.

3 ГЛИБИНА ЖИТТЯ.

(Кобзар на селі).

II.

Невже той Дібро широкій
Слово його злягав, тежко
І в серце падали гавкою
І бийт там огнем півля
Холодні душі.

Т. Шевченко.

Ще колись відомий філософ Спіноза радив подати одіти од гори, щоб краще уявляти собі її вишню... Ще більше як на пістолітті одійши ми од Апостола правди—Шевченка і за цей час, з приводу його творів, його думок та впливу їх на наше життя, багато понаписувано наукових критичних, публіцистичних і інших праць уськими мовами, слава про Шевченка, як про великого поета, громадянина, далеко лунає по за межами рідного краю, літературні кола Західної Європи все більше знають і зацікавлюються нашим національним поетом, щирим борцем за новий лад людського життя. Справді, вже настав той час, коли колективний розум культурного світу остаточно споріднився з фактом, що Шевченко є не тільки український та загальнославянський поет, а також і першорядний світовий геній. Пістолітті пройшло з того часу, як на віки замовк гнівно-пропорочий голос нашого Кобзаря і все-ж таки не дивлячись на силу праць про нього, ми й досі ще не збагнули всієї ваги і значіння літературної спадщини, а головне—її впливу на наше життя. Ще й досі один бік впливу творів Шевченка пояснюється загальними теоретичними тверженнями, збудованими на головних тенденціях його творчості. Кажу тут про вплив „Кобзаря“ на наш простий люд, на селянство, взагалі на того найменшого брата, котрий у світогляді Шевченка займає таке почесне місце. Через всякі причини, про це мало ще у нас писано, мало маєм реальних зисток і праць, а живе життя безупинно подає нам про це красномовні факти... Коде рух нашого відродження перекинувся з міст в села і до рук селянства хоча терпи-